

הרה"ק מוה"ר מאיר מפרמישלאן זצ"ל

א.

הרה"ג חוקר ומקובל ר' אהרן מרקוס זצ"ל, בספרו „החסידות“ (ע' שמ"ז), דברו על אודות הרה"ק מוהר"מ מפרמישלאן זצ"ל, יאמר: „איש פלא ובעל גלוי צינים כמותו, אלו ה' אצל אומות העולם אזי ה' לו מליונים מעריצים ומקדישים. ואצלנו, העם העברי לא יתפעל ולא יצא חוץ מגדר שיון נפשו ע"י שום כח המושך, ולא ימשך אחרי ההתפעלות, ועומד הנהו איתן על מקומו כחלמיש צור וכספיר הוה אשר כל פטיש לא יפוצהו...“

הערתו אשר העיר נכונה היא, אבל תשובתו היא תשובה שאינה מספקת. להשקיע את התמי' והפליאה, למה לא ה' להרה"ק מוהר"מ זצ"ל רבבות מעריצים ומקדישים בקרב ישראל, להמשך אחריו וללכת בדרך, דרכי התורה והצדקה ביראת ה' טהורה. ואשר יאמר: „כי העם העברי לא ימשך אחר ההתפעלות ועומד הנהו איתן על מקומו...“, שבח זה הוא באמת תפארת ישראל, במה דברים אמורים בשעה שבאים להעבירו על דעתו ועל דעת קונו ע"י אותות ומופתים בשמים ובארץ, אבל לא יתכן לומר כן אצל קדוש ד' וצדיק כביר כמוהר"מ מפרעמישלאן זצ"ל אשר כל מגמתו היתה לקדש שם שמים ברבים, להראות כי עוד לא נסתם החזון לגמרי גם בזמן הזה, והאיש אשר יקדש את עצמו בעשר קדושות דר' פנחס בן יאיר (מס' סוטה מ"ט) יזכה גם היום לרוח הקדוש, ועי"ז תתחזק האמונה בנביאי האמת והצדק, ואיך אפשר לומר כי ה„שיון נפש“ ו„הקדירות“ ואי-ההתפעלות לגבי צדיק וקדוש עליון כיו"ב, הוא מעלת עם ישראל ותפארתו!?

יותר נראים דברי הגאון רשכבה"ג מוה"ר שלמה קלוגער זצ"ל ממואדי, בהספרו על הרה"ק זצ"ל, אשר כה יאמר: „הרב הצדיק המפורסם בצדקתו וכו', לפי גדלו ומעשיו ה' ראוי להיות מפורסם יותר ויותר אך פשטות שלו וענוה שלו נרם שלא הבינו הכל גדלו.“ — כי כבר אמרו חז"ל (סוטה מ"ז): מה נעשה לדורנו שאינו רואה אלא לפנים, ובזוה"ק פ' בהעלתך נאמר בזה"ל: „ואינון טפשינן כד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתכלין יתיר.“ ועל כן איש צדיק כהר"מ מפרעמישלאן זצ"ל, שהי' נוסע בעגלה שבורה עם סוס שבור, כעני ורוכב על החמור, והי' דר בני עקתא בבית קטן ונמוך ולא הי' בעיניו יותר מגבאי צדקה, לא הי' יכול למשוך אליו רבבות אלפי ישראל, — לפי דעת הגאון מוהרש"ק זצ"ל — מפני שלא הי' הדור בלבושו החיצוניים, ולא התנהג כפי הראוי למגהיג הדור, בחיצוניותו.

ובודאי יש עוד דברים בנו. (א שהוא אחד מהשלשה דברים שהקב"ה מכריז עליהם פרנס טוב וכו' (ברכות נ"ה.). ואם לא הוכרו בשמים שיהי' הרה"ק מוהר"מ פרנס הדור, ע"כ לא נתלהב העם העברי ולא נמשך אחריו (ב) משום שכבר ידוע מ"ש בתקריז: הכל תלוי במזל ואפי' ס"ת שבהיכל.

ויסופר מהרה"ק מוהר"ר מנחם מענדלי זצ"ל מרומנוב, שפ"א דבר על אודות עצמו וקניניו, וסיפר כי סרס התגלותו להיות למנהיג הדור, הראה אהות ומופתים ואיש לא שם לב להם, לדבר מהם, ופ"א הי' בכפר ושבת שם, בעשי"ק בא לפניו בעה"ב ויתאונן לפניו כי לא יוכל להשיג דגים לכבוד ש"ק, אמר לו להבעה"ב כי יבא עמו אל אמת המים שעברה שם—שמעולם לא עברו שם הדגים—והלכו שניהם, ולקח הוא—הרמ"מ—את מטפחת-האף ועשאה כמין מכמורת והורידה אל תוך המים כמו שפורשים מכמורות לצוד דגים, העלתה אותה עם דגים שהיו רי והותר לכבוד ש"ק. והבעה"ב שעמד שם וראה את כל זה לא נתפעל מאומה, ולא סיפר מזה לשום אדם, כאלו הי' צד דגים ברשת של ציידים בים כמנהג העולם. וכ"ז מפני שעדיין לא הוכרו עוד בשמים ייחיה הוא פרנס הדור.

ב.

כפי אשר יסופר בס', אור המאיר" (תולדות וקורות חיי הרה"ק זצ"ל, שעוד בהיותו כבן עשר והלך בשוק של טבחים לקבץ גדבות בשביל עניי העיר, הי' לוקח מטבח אחד סכום קבוע בעד כל שור שהראה לו ליכר אם הוא כשר או טריפה, והוא—הילד הקדוש—אמר לו שור זה כשר, ושור זה טריפה, וכן היה. הטבח הלזה קנה השורים הכשרים, והטבחים האחרים שלא ידעו עוד סוד זה, קנו השורים האחרים שהיו טריפה, ונדלדלו, עד שנודע להם מנבואת הילד, ונתנו גם המה לו את הסכום הקבוע והגיד גם להם איזה כשר ואיזה טריפה.

הסיפור הזה מראה לדעת כי הרה"ק זצ"ל הי' בעל "גלוי עינים" מלידה ומבטן, מחונן בכשרון נעלה שהוא למעלה מן הטבע, אשר הטביע השי"ת ב"יחידים" מן רבוא רבבות, גם כחות נסתרים, כאשר כבר האריך בזה הגאון החוקר מו"ה מנשה בר ישראל זצ"ל בספר "נשמת חיים", ואשר כעת במאה העשרים ישנם פרופיסורים מפורסמים המאשרים ומקיימים את הדברים האלה, ולפני שנים אחדות נתפרסם בכל העולם מסקנותיו של הפרופיסור מאקס קעמערין פמינכען אשר העלה בנאומו אשר נשא בוויין בקהל חכמים ונבונים, אשר ענין "גלוי עינים" ("העלזעהעריי") הוא דבר אמת ויציב ונכון וקיים, ומאמת מכמה עובדות ומעשים שאין שום ספק באמיתותם. ובעל "גלוי עינים" הוא מחונן בחסד עליון ובמנתה טובה אשר אך אחד בדור או בכמה דורות זוכה לזה, ע"כ אין לו להשתמש במנתה זו לרברים פחותים כמו להגיד מי יזכה בגורלו או בלאטעריע, או על הבערזע, והאריך ברברים בנויים על יסודי החכמה והמדע, והוכיח גם אמתת האסטראלאגיא, וכי עם שני הדברים האלה כשמאחדים כאחד האסטראלאגיע עם העלזעהערייא, אפשר להגיד גדולות ונפלאות...

אם הי' אפשר לקבץ כל האגדות והסיפורים אשר ספרו הזקנים בדורנו. מאשר ראו ושמעו מהרה"ק זצ"ל, דברים ומעשים אשר הראה כי הכל גלוי וידוע לפניו, כאלו הי' עומד שם בשעת מעשה, שנעשה שם במרחק של כמה מאות זרסאות, אזי הי' ספר של "פלאי פלאות", שלא הי' כיו"ב עוד בישראל מהרבה דורות.

בהיותי ר"מ דק' סטאניסלאב, שם מצאתי עוד זקנים שדגילים היו לנסוע לרה"ק ז"ל. וסיפר לי זקן א' מה שבדידי' היה עוברא, פ"א בנוסעו עם מרכבתו לרעמישלאנה לרה"ק, בדרך פגע באחד מידידיו ומכיריו אמר לו אם תרצה שב עמדי ונסע שנינו אל הרה"ק, ידירו שמע לו ונסע עמו, כבואם העירה פ. אמר לו ידירו בדרך הלצה, הנה עתה נלך לרה"ק והוציא באנקנאט של עשרה רייכן אין עס וועט אַוועק פגרין דער צעהנער, כה אמר בשחוק והיתול. גם הוא – האיש מסטאניסלאב – הוציא שטר מדינה על עשרה רייכ' עם הפתקא שהכין לו והלכו שניהם לרה"ק, הוא נגש בראשונה והניח לפני הרה"ק הפתקא עם הסדיון נפש, והרה"ק ברכו ודבר עמו כנהוג, אח"כ נגש ידידו והניח ג"כ פתקא עם הפ"ג, אמר לו הרה"ק בזה"ל: „מאיר נעמט נישט קיין געפטר'טען צעהנער, הוא התנצל לפניו וביקש סליחתו ולא הועיל. המה ראו כן תמהו ובהללו, איך הרה"ק מגיד לאדם מה שיחו!

זקן אחד סיפר לי, פ"א בא לפני הרה"ק אחד מן המשכילים מלבוב, אשר הי' מן חברת המשכילים שרדפו את הצדיקים וללה"ה, ובכך בא בערמה ונכנס לרה"ק עם פתקא ופדיון נפש, והרה"ק ברכו ויצא מפניו. כאשר אך יצא מביתו אמר להגבאי שיביא לו קנה מקסרתו, והביא לו, מיד לקח הרה"ק את הפ"ג שנתן לו זה המשכיל, שהי' משטרי המדינה והדליקו אצל הנר והניחו בקנה מקסרתו להבעיר בו את עלי־הקסרת, הגבאי נבהל ואמר רבי! הלא השטר הוא על חמשה רייכ'! אמר לו הרה"ק לא ראיתי עליו צורת מטבע כי אם נייר חלק. כעבור שעה אחת והנה פקירי הממשלה נכנסו לרה"ק לעשות חיפוש, כי נאמר להם שהרב יש לו שטרות מזויפים, בקשו וברדקו בחורין ובסדקין ויצאו בפחי נפש, אח"כ נודע הדבר כי פלוני זה בא מלבוב ושטר מזויף בידו לתת לרה"ק בתור פ"ג, ובאופן זה יוכל לו ללוכדו ברשת המשפט, ומיד כאשר יצא מהרה"ק נכנס לבית הפקידות והלשין על הרה"ק שיש ת"י שטרות מזויפים, והי' בטוח כי עוד ימצאו ת"י השטר המזויף שהוא נתן לו בפ"ג... ובכך נפתר החידה מה שלא ראה הרה"ק בו צורה דווא והבעירו לעשן בו קנה מקסרתו. ואלפי סיפורים כיו"ב הי' אפשר לאסוף ממה שסיפרו הזקנים במורח נאליציא ובמדינת רומניא מנפלאותיו, ומה שנדפס בס' „אור המאיר" הם רק כטיפה מן הים.

ג

הרה"ק ז"ל הי' ענוותן ושפל ברך והי' אומר, כי מעולם לא עמד להתפלל כל זמן שלא ידע בבירור בעצמו כי הנהו גרוע מהפחות שבפחותים (כמ"ש: תובת הלבבות), בכל זאת לא נשא פנים גם לצדיקים שבדורו, ולהרה"ק מרוזין צ"ל שלח לאמור שלא ישמש בפסח בסכינין של כסף ע"י הגעלה כי אי אפשר ליקוה היטב את קתייהו, והרה"ק שמע למקודתו וחדתי עבדו לי. וכן שלח אליו לאמור לו, כי בנו בכורו הרה"ק מוה"ר שלום ז"ל, הוא לייפציקער סחודה. ולא הבינו את דבריו עד שנת תרי"ב כשנפטר הרה"ק מוה"ר ש ז"ל בעיר לייפציג, ושם מנוחתו כבוד.

ועל בנו השלישי הר' דוב בער מלעווא ז"ל, שלח לו לאמור: יש לכבודו דוב נאה ומהודר, ישגיח היטב עליו שלא יאכלהו העש". את הדברים האלה הבינו אחרי כ"ה שנים.

להרה"ק מוהר"ר צבי אלימלך זצ"ל מדינוב, שלח לאמור: הרה"ק מדינוב לומר גמרא ותוספות, והגמרא ותוספות לומדים עם מאיר.

להגאון רשכבה"ג מוה"ר שלמה קלוגער זצ"ל מבראדי, בעת שהי' בברעזאן חולה מסוכן ר"ל, שלח לאמור לו, שאם יקבל על עצמו שלא ליתן התרת הוראה ו"הורמנא" לכל רב וצורב, רק ליחידי סגלה יתרפא במהרה, והגאון מוהרש"ק קיבל עליו ונתרפא. וטאו נעשה ממעריציו כנודע.

פ"א אמר: "מאיר הי' היום חכם יותר מרבו ומאביו זללה"ה, מאיר בא היום למרום וראה שיש שם "יריד" ושאל מה היום מיומים? וענו כי ישנה הצעה אחת לעשות לכל ישראל שיהיו עשירים ולא יהי' עני בקרב ישראל, ועל זאת ישבו ב"ד של מעלה ומעיינים בדבר זה, מאיר נדחק אל השלחן ושאל מה יאמרו מורי ורבי ואדוני אבי לזה? והשיבו כי גם המה מסכימים לזה. שאלתי מבטן מי יצאו הדברים? מי הוא בעל ההצעה הדורש טוב לעמו ישראל? ואמרו כי הסי"מ הוא בעל ההצעה, אז אמרתי אם ממנו יצא הדבר אינני מסכים לזה, ובכך נתבטל הדבר.

וכמו שהי' איש פלא "בגלוי עינים" שלו, כן הי' נפלא באמרי פיו, בשיחותיו, ובמילי דבריחותא. הי' מפליא לעשות נסים ונפלאות, כאשר יסופר בס' אור המאיר, וכ"פ שהי' מדבר בלשון הגוים, ודבריו לא שבו דיקם ופעל ישועות בקרב הארץ, וגם על אחריתו אמר בלשון הגוים עוד בשנת תר"ז בש"ק פ' אמור בזה"ל: "שנת תר"ח בודע סטראך (פחד ובהלה) שנת תר"י בודע ספאקי" (תשקט הארץ). והזהיר שלא יציירו להם ציורים נפלאים ותקות משעשעות שלא יפלו אח"כ ביאוש נורא, כאשר לא יהי' כמו שחשבו, והוסיף לאמור: "הנה הרה"ק מוהר"ש מבעלז עוסק ברפואות לחולי-הרוח, הרה"ק מוהר"י מסאריגורא תפוש בעולמות העליונים, ואני שפל אנוש - דרור אחד לא יוכל להביא הקיץ בכנפיו..." ודבר אחד מדבריו לא נפל ארצה, והי' כאשר חזה מראש בשנת תר"ח הי' סטראך פחד ובהלה, מחוץ שכלה חרב ומחדרים אימה, ובשנת תר"י נחה שקטה הארץ, וגם הוא ז"ל הלך למנוחת עולמים מרודפיו ושינאיו, ונתבקש בישיבה של מעלה ערב ר"ח סיון שנת תר"י לפ"ק, זי"ע ועכ"י.

